

„Rahapada“ vabaühenduste rahastajate töötuba

16. Juuni 2015

EMSL
Vabaühenduste liit

1

Meie tänane plaan

- 14:00 Koguneme ja tutvume
- 14:15 Sissejuhatuseks **ülevaade** rahastamise korrastamise hetkeseisust
- 14:35 Arutame koos: **takistused** tegevustoetuse rakendamisel
- 15:15 Näiteid rahastamise korra rakendamisest
- 15:30 Arutame koos: **lahendused** takistuste ületamiseks
- 16:10 Kokkuvõte: **järgmised sammud**
- 16:45 Selleks korraks jutud räägitud

Kust me tuleme?

- Pikk ajalugu, analüüsid, kontseptsioon
- Juhendmaterjal 2013
 - kollektiivne pingutus, eesmärk muuta paremaks rahastamise praktikat kõigi osapoolte jaoks.
- Soovituslik
- 400 koolitatut

Kus me oleme? (1)

Jätkuvalt vajadused, millele vabaühenduste rahastamise korrastamine pakub lahendusi

- Avaliku sektori ressursid piiratud: ei vasta arenguvajadustele (nt KÜSK taotlusvoor, nt MISA), vaja vähendada halduskoormust
- Riigi ressursside kasutamisel vaja saavutada **suurem mõju**
-> ühenduste rahastamise asemel rahastame **muutust**
 - keerukad ühiskondlikud, sotsiaal-majandusliku probleemid (nt laste vaesus, varajane tööturult eemale jäämine, ääremaastumine)
 - Jätkusuutlikkus (nt kultuur, turvalisus),
- Kasutamata on vabaühenduste **potentsiaal**, avaliku ja kolmanda sektori suhted vajavad **täpsustamist ja uuendamist**

Kus me oleme? (2)

- Fookus toetuse andmise läbipaistvuse suurendamisel.
Korruptsioonivastane strateegia 2013-2020:
 - 2014 – Rahastamine on koostölas juhendmaterjaliga
 - 2015 – Huvide konflikti vältimise juhised on kasutusel kõigis finantstoetusi jagavates asutustes;
 - 2016 – Loodud on korruptsiooni vältiv töökorraldus vastavates asutustes
 - 2017 – on toimunud juhtimiskoolitused
- Rahastamise kordade uuendamine:
 - + SIM (KOP!), KUL, (VäM), MKM - HTM, PÕM ? SOM, JUST, KMIN

„diagonaalis vaadanud, üldiselt kooskõlas, valdkond eriline“
- Valdavalt projektitoetused, strateegilise partnerluse tegevustoetusi vähe (SIM, MKM), samas parem ligipääs ja edukus avalike teenuste osutamise hagetel (SOM)
- On tegevustoetuse protessi uuendamise häid näiteid, tulemuste ja mõju hindamist veel mitte.

Kuhu ja kuidas edasi?

Tänane eesmärk jagada uuemaid näiteid ja saada sisendit edasiminemiseks.

- EMSL monitoorib rahastamise korrastamise muutusi, kärjad 2015 lõpus, fookuses:
 - Soodustada strateegilist partnerlust ja pika-ajaliste tegevustoetuste andmist
 - Läbipaistvus ja tulemuslikkus HMN ja „katuserahade“ puhul
 - KUM, HTM, SOM haldusalad
- Juhend vajab uuendusi, näited vajavad kirjeldamist ja levitamist
 - vajadus suurema detailsuse järele (juriidika, finantsplaneerimine, aruandlus)
 - Tegevustoetuste mitmekesisus (baasraha vs strat.partnerlus, teenuste arendamine/koosloome, huvikaitse ja pol.kujundamine)

Jätkuv vajadus

- Teadlikkus kasvab, praktikas toimuvad muutused aeglaselt (korrad, tingimused, protsessid, koostöö, eemärgipärasus).
- Muutused valdkondades (nt KUM: etenduskunstide asutused MTÜdena, uus teater vana ja institutsionaliseerunu kõrval; nt SOM: sotsiaalne ettevõtlus, teenuste koosloome, aktiivsem ja teadmispõhisem huvikaitse; nt HTM: noorte toetamise tähtsustamise trend ja vajadus Euroopa Liidus)
- Halvad näited tõmbavad tähelepanu, meedia otsib skandaali
- Ebaselged eesmärgid ja puuduv tulemuste analüüs
- Kogupilti mõjutab HMN-i praktika ja riigieelarve III lugemisel määratud toetused

Miks tegevustoetus?

- Toetuse andmise eesmärk on **saavutada rahastaja strateegilisi eesmärgi ühenduse tegevuse toetamise kaudu.**
- Rahastaja toetab ühenduse tegevust ja arengut, eesmärgiga säilitada või tõsta selle võimekust. -> tugevamad partnerid ja paremad tegevused/lahendused valdkonnas.
- Koostöö on püsiva loomuga, pika-ajalisem ja paindlikum kui projektitoetus.
 - Ühendus kontrollib tegevuskava ja eelarvet
 - Fookus aruandluselt tulemuslikkuse hindamisele
- Võimaldab rahastajal vähendada halduskoormust ning toetuse saajal keskenduda oma põhitegevusele.

Strateegiline partnerlus...

- ... ministeerium, selle allasutus või kohaliku omavalitsuse üksus võimaldab stabiilse ja pikemaajalise rahastuse kodanikeühendustele, kes panustavad vastava valdkonna arengu kavandamisse ja eesmärkide saavutamisse kokkulepitud tegevuste rakendamisel.
- See loob asutusele selge ja konkreetse kanali ühendustega suhtlemiseks, info edastamiseks, tagasiside saamiseks ja konsultatsioonide läbiviimiseks.

Näide: Siseministeerium teeb valitsusasutuste ja strateegiliste partneritega koostööd, et

- *analüüsida, kavandada ja koordineerida Eesti kodanikuühiskonna arengut toetavat poliitikat,*
- *välja töötada valdkonda kuuluvate õigusaktide eelnõusid*
- *ja korraldada valdkonna rahvusvahelist koostööd,*
- *aidata kaasa kodanikeühenduste koostööle valitsusega*
- *ning koordineerida ja rakendada kodanikuteadlikkuse ja -osaluse alaseid siseriiklikke ja rahvusvahelisi koostööprogramme ja välisabiprojekte.*

Strateegilise partneri rollid

Milline on rahastaja ootus vabaühendusele?

Millistes tööloikudes, millistes küsimustes on vaja sisendit?

Millist lisandväärtust valdkonda annavad praegused toetuste saajad?

- **Õigusloomes ja/ või otsusetegemise protsessis osalemine**
 - ühenduste ekspertiisi kaasamine strateegiliste dokumentide ja õigusaktide väljatöötamisse.
- **Valdkonna arendamisega tegelemine**
 - ühenduste tegevus on suunatud kindla valdkondliku probleemi lahendamise ja/ või eesmärgi saavutamisele.
 - Teenuse välja arendamine, koosloome (nt SPIN programm)
- **Avalike vahendite vahendamine teistele ühendustele**
 - ühendus annab toetusi või pakub nõustamist ja tuge teistele ühendustele (n-ö ressursiorganisatsioonid).

Tõkked

1. Avaliku sektori „kontroll“ ja „stabiilsus“ VS innovatsioon ja kiire kohanemine.
 - „Nii on siin asju alati tehtud.“
 - Ei ole vaja paindlikkusega juurde tekitada riske (eelarvele, ministri- ja ametnikule).
2. Ei ole vaja strateegilisi partnereid poliitika kujundamiseks, arendamiseks, elluviimiseks.
 - Mida tähendab strateegiline partnerlus ja milleks on vajalik tegevustoetus strateegilistele partneritele?
3. Ei ole võimalik teha pikemaajalisi lepinguid.
4. Ei ole võimalik vähendada aruandlust.
 - Kuidas teame, et raha läinud õigesse kohta?
 - Kuidas teame, et teisele rahastajale sama kulu ei näita?

Arutame koos

- Millised probleemid on teie haldusalas tegevustoetuse kasutuselevõtmisel ja strateegiliste partnerite leidmisel, toetamisel?
- Millistele küsimustele vajate vastust?

Kirja pandud probleemid ja tõkked vabaühenduste rahastamisel praegu:

- Ebaselgus halduslepingu vs toetuslepingu kasutamises (halduslepinguga SA innove, audentes, erakoolid; vabaühendused..?)
- Topeltrahastus (näiteks ministeerium ja HMN) juba taotlemisel -> kontrolli vaja tugevdada
- Aruandlus vabaühendustelt (ebakorrektned, mõni pole 5.a esitanud)
- Riigieelarve ebastabiilsus – Pole kindlust riigieelarve suuruses, ehk võimalustes pikaajaliste partneritega lepingute sõlmimiseks.
- Poliitiliste otsuste mõju strateegilise partnerluse arendamisele ja vabaühenduste rahastusele
- Aruandluses mõjuindikaatorite saavutustaseme hindamine? Toetuse tagasinõudmine jm sanktsioonid – kas saavad kohalduda?
- Veel selgusetu/ välja mõtlemata, milliseid valdkondi vabaühendustele üldse delegeerida? (arutleti enamasti ühenduste võimekuse üle, et millistes valdkondades oleks piisavalt võimekaid ja usaldusväärseid partnereid)
- Ebaselgus, kuidas strateegilisi partnereid leida ja hankida? Nt avalik konkurss vs otsepakkumistega läbirääkimine, millised on muud võimalused ja mis juhtudel millist protsessi kasutada.
- Millal saab jätkata olemasolevat partnerlust, millal vaja konkursi?
- HMN ei anna tegelikult tegevustoetust ehk ebaselgus, kuidas HMN seostub strateegilise partnerluse teemaga?
- Rahastamise korrastamise juhendmaterjali soovituslikkus, liialt pehme lähenemine muutuste loomiseks.

Siseministeerium (1)

- Vabaühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise eestvedaja
 - 2008 ühenduste rahastamise uuring, KÜSK asutamine
 - 2009 kontseptsioon
 - 2013 juhendmaterjal (Kohaliku Omaalgatuse Programm KÜSKi hallata)
- 2015 valmis haldusala-ülene „Kodanikuühenduste rahastamise kord“
 - Ühtlustab põhiosa: mõisted, toetuste liigid ja eesmärgid
 - Jätab võimaluse korraldada nii avatud taotlusvoore ja hankeid kui ka kasutada piiratud/otse pakkumisega läbirääkimisi.
 - Seos strateegiliste dokumentidega ja eesmärkidega viidatakse lepingutes
- Projektitoetused nt kodanikualgatuse alaste projektide elluviimiseks, nt vabatahtlikele päästekomandodele varustuse hankimiseks ja koolitusteks (maakondliku otsustustasandi harjutamine)
- Kõik tegevustoetuse lepingud ei ole (veel?) ühtlustatud
- Lahendatud probleemid: tegevustoetus sobib paremini kui projektitoetus või teenuse delegeerimine; koostööst samm edasi strateegilise partnerluseni;

Siseministerium (2)

Eeskuju: Koostöökohad selguvad valdkondliku arengukava koostamisel

Siseturvalisuse arengukava 2015-2020 – partnerite kaasamine, selgus nii eesmärkides kui poliitikate elluviimise „tööde jaotuses“, ministri toetus, alus strateegilise partnerluse lepingutele: tegevuse põhimõtted (nt avalik juurdepääs koolitustele), mahud, tulemusnäitajad.

- Eesti Abipolitseinike Kogu, Eesti Naabrivalve – TT leping 2 a.
- Päästeliit, Vabatahtlik Mere- ja Järvepääste – TT raamleping kuni 2020
- Plaanis veel partnereid leida ja koostöökokkulepped sõlmida

Kodanikuühiskonna arengukava 2009-2014 ja 2015-2020 – partnerid kaasatud, ühiselt seatud eesmärgid ja osaliselt kohe ka elluvijad.

- Vabaühenduste liit EMSL – ca 10 aastat, 2015 koostöökokkulepe 4 aastaks ja riigieelarvelise toetuse kasutamise leping tegevustoetuseks 2 aastaks, raha 1 aastaks.
- Liikumine Eesti Kodukant – hange; 2014; 4+2+1, vabatahtliku tegevuse arendamine <http://kodukant.kovtp.ee/vabatahtlikud1>
- Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik – hange; 2015, sotsiaalse ettevõtluse ja innovatsiooni edendamine, 4+2+1

Kultuuriministerium

- Talv 2013 – kevad 2014 Rahvusvähemuste kultuurinõukoja statuudi ja rolli uuendamine. Sisend, kuidas kasutada rahastamise ühtseid põhimõtteid rahvuskultuuriseltside baasrahastuse süsteemi parandamiseks.
 - MISA vahendab
 - Tegevustoetus alates 2015 3 aastaks, 16 katust
 - 40% katusele, 60% liikmesorganisatsioonidele vastavalt oma sisemistele kokkulepetele
 - Hindamiskomisjon iga poole aasta tagant
- Nov 2014 rahvakultuuri osakond ja Rahvakultuuri keskus uuendasid toetusprogrammide korda, tingimusi, vorme, tegelevad mõjude hindamise teemaga,
 - 2014 MISA alustas koostööd KÜSKiga
 - 2015 Rahastamise ja toetuste läbipaistvus, infopäevad enne voore
 - 2015 uueneb „Projekti ja tegevustoetuse kultuurile eraldamise kord“ (senine 2009.a)
- **Tõkked:** hindamiskomisjonide töö läbipaistvus ja tulemusindikaatorid.

HTM

- Haridus ja Teadusministeerium koostöös ENLi ja teiste noorteühendustega on uuendamas noorteühenduste rahastamise korda. Protssist ja ootustest annab ülevaate **Aare Vilu**.
- HTMi üldistest plaanidest rahastamise korrastamisega, mis puudutab ka teisi valdkondi, jagab infot **Martin Jaeger**.

KÜSK

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (MISA) ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) alustasid sügisel 2014 kohtumisi, et vahetada vabaühenduste rahastajatena oma kogemusi

Agu Laius räägib, mida on võita rahastajate omavahelisest koostööst.

**Julget pealehakkamist, kindlat
meelt ja häid lahendusi!**

Rohkem infot EMSL tegevusest rahastamise
monitoorimisel:

Maiu Uus maiu@ngo.ee 517 7321